

Maa- ja metsätalousministeriölle

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/36516/2025

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry:n lausunto

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta annetun lain muuttamisesta

1. Yleistä

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla joutoalueiden metsitystukijärjestelmä otettaisiin uudelleen käyttöön vuosiksi 2027–2029.

Keskusliitto pitää metsien hiilinielujen vahvistamista ja joutokäytössä olevien alueiden kestävän jatkokäytön edistämistä tärkeinä tavoitteina. Metsitys voi oikein kohdennettuna vähentää maaperän kasvihuonekaasupäästöjä, lisätä hiilensidontaa ja vähentää pitkällä aikavälillä maaperästä vesistöihin kohdistuvaa ravinne- ja kiintoainekuormitusta.

Keskusliitto kannattaa tukijärjestelmän uudelleen käyttöönottoa, mutta katsoo, että esitystä on täydennettävä merkittävästi vesiensuojelun, vesitalouden, turvemaiden kohdevalinnan, valuma-aluekohtaisten yhteisvaikutusten sekä seurannan osalta.

Metsitys ei ole kaikilla joutoalueilla ympäristön, ilmaston ja vesienhoidon kannalta paras jatkokäyttömuoto. Erityisesti turvepohjaisilla alueilla vaihtoehtoina voivat olla metsityksen lisäksi alueen uudelleen vettäminen, kosteikon perustaminen, ennallistaminen tai muu vettä pidättävä maankäyttö. Tukijärjestelmän tulee ohjata valitsemaan kullekin kohteelle kokonaisvaikutuksiltaan tarkoituksenmukaisin ratkaisu eikä lähtökohtaisesti suosia metsitystä muiden vaihtoehtojen kustannuksella.

2. Keskusliiton vesiensuojelullinen lähtökohta

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto edustaa alueellisia vesiensuojeluyhdistyksiä valtakunnallisessa vaikuttamisessa. Keskusliitto on aikaisemmissa lausunnoissaan korostanut, ettei ilmasto-, energia-, kiertotalous- tai elinkeinopoliittisia tavoitteita tule toteuttaa vesien tilan kustannuksella.

Vesienhoitolain ja vesipuitedirektiivin mukaiset ympäristötavoitteet sekä vesimuodostumien tilan heikentämisen kieltä muodostavat myös metsitystukijärjestelmän toimeenpanon oikeudellisen ja ekologisen reunaehdon.

Tukijärjestelmää ei siten tule arvioida ainoastaan metsitettyjen hehtaarien, taimikon onnistumisen tai laskennallisen hiilensidonnan perusteella. Arvioinnissa on otettava huomioon myös vaikutukset:

- pinta- ja pohjavesien ekologiseen ja kemialliseen tilaan;
- ravinne-, kiintoaine-, humus-, rauta- ja happamuuskuormitukseen;
- valuma-alueen vedenpidätyskykyyn ja virtaamavaihteluihin;
- tulva- ja kuivuusriskien hallintaan;
- kosteikkojen ja turvemaiden ennallistamispotentiaaliin;
- luonnon monimuotoisuuteen ja vesistöjen virkistyskäyttöön.

3. Kohdevalinta on tehtävä valuma-aluekohtaisen kokonaisarvioinnin perusteella

Keskusliitto pitää esityksen keskeisenä puutteena sitä, että tukikelpoisuutta tarkastellaan pääasiassa yksittäisen kiinteistön tai metsityskuvion näkökulmasta. Metsityksen vesistövaikutukset syntyvät kuitenkin valuma-alueella ja voivat muodostua useiden samanaikaisten toimenpiteiden yhteisvaikutuksista.

Yksittäinen ojien kunnostaminen, maanmuokkaus tai lannoitus voi olla paikallisesti vähäinen toimenpide, mutta useiden hankkeiden yhteisvaikutus voi lisätä alapuoliseen vesistöön kohdistuvaa kuormitusta merkittävästi. Tämän vuoksi metsitystukihakemusten käsittelyssä on hyödynnettävä vesienhoitosuunnitelmia, vesienhoidon toimenpideohjelmia, tulvariskien hallintasuunnitelmia, valuma-aluesuunnitelmia sekä käytettävissä olevia kuormitus- ja paikkatietoaineistoja.

Keskusliitto esittää, että lain perusteluissa ja alemman asteisessa sääntelyssä veloitetaan arvioimaan metsityshankkeen vaikutukset vastaanottavaan vesistöön ja valuma-alueen kokonaisuuteen. Erityisen tarkka arviointi on tehtävä, kun kohde sijaitsee:

- hyvää huonommassa tilassa olevan vesimuodostuman valuma-alueella;
- latvavesien, pienvesien tai arvokkaiden vesiluontotyyppien läheisyydessä;
- tulvaherkällä alueella;
- pohjavesialueella;
- happamien sulfaattimaiden esiintymisalueella;
- turvemaalla tai entisellä turvetuotantoalueella;
- alueella, jolla metsitys edellyttää ojien kunnostamista tai uutta kuivatusta.

Valuma-aluekohtainen tietopohja ja vesitalouden sisällyttäminen maanomistajien päätöksentekoon vastaavat myös Keskusliiton ja sen yhteistyökumppaneiden aiemmin edistämiä toimintamalleja. Vesitalouden hallinta vaikuttaa samanaikaisesti maankäytön tuottavuuteen, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen, ravinnekuormitukseen ja vesistöjen tilaan.

4. Turvemailla metsitystä on verrattava vettämiseen ja ennallistamiseen

Esitysluonnoksessa tunnistetaan perustellusti, että paksuturpeisten ja vähäravinteisten turvemaiden tapauksessa metsitystä parempi vaihtoehto voi olla alueen vettäminen kosteikoksi. Luonnoksessa tunnistetaan myös, että tiettyjen turvepohjaisten joutoalueiden metsittäminen saattaa estää EU:n ennallistamisasetuksen mukaisten vettämistavoitteiden toteuttamista.

Keskusliitto pitää tätä havaintoa erittäin merkittävänä. Havainto ei kuitenkaan näy riittävän sitovana lakiehdotuksen tukikelpoisuutta koskevissa säännöksissä.

Lain 6 §:ään tulee lisätä edellytys, jonka mukaan turvepohjaiselle alueelle voidaan myöntää metsitystukea vain, jos ennakkolisessa kokonaisarvioinnissa on osoitettu, että metsitys on ilmaston, vesienhoidon, luonnon monimuotoisuuden ja ennallistamistavoitteiden kannalta alueen vettämistä, kosteikkokäyttöä tai muuta ennallistamista tarkoituksenmukaisempi vaihtoehto.

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon ainakin:

- turvekerroksen paksuus;
- alueen ravinteisuus ja puuntuotoskyky;
- nykyinen ojitustilanne ja lisäkuivatuksen tarve;
- mahdollisuus nostaa vedenpintaa;

- kasvihuonekaasupäästöjen kokonaiskehitys;
- vaikutukset alapuolisiin vesistöihin;
- alueen merkitys ennallistamisasetuksen kansallisessa toimeenpanossa;
- alueen luontoarvot ja yhteys ympäröiviin kosteikko- ja suoluontokokonaisuuksiin.

Tukijärjestelmässä ei tule syntyä tilannetta, jossa julkisella metsitystuella sidotaan ennallistamiseen tai uudelleen vettä soveltuvia alueita pitkäaikaisesti sellaiseen käyttöön, joka myöhemmin vaikeuttaa kansallisten ennallistamisvelvoitteiden toteuttamista.

5. Vesitaloudellinen soveltuvuus on määriteltävä nykyistä tarkemmin

Lakiehdotuksen 6 §:n mukaan metsitystuen myöntämisen edellytyksenä olisi, että alue on luontaisesti ja vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopiva. Keskusliitto pitää ilmausta liian yleisenä.

Esitysluonnoksessa todetaan, että metsitys voi edellyttää ojien kunnostamista ja muita vesitalouden järjestelyjä, jotka voivat lisätä humuksen, ravinteiden ja kiintoaineen huuhtoutumista. Turvetuotannosta poistuneilla alueilla metsitys edellyttää usein kuivatuksen ylläpitämistä tai tehostamista.

Pelkkä metsän kasvuedellytysten arviointi ei siten riitä. Vesitaloudellisella soveltuvuudella tulee tarkoittaa myös sitä, että metsitys ja sen edellyttämät toimenpiteet voidaan toteuttaa vaarantamatta pinta- tai pohjavesien tilaa.

Keskusliitto esittää 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa täsmennettäväksi esimerkiksi seuraavasti:

Alue on luontaisesti ja vesitaloudeltaan metsänkasvatukseen sopiva, eikä metsitys tai sen toteuttamiseksi tarvittava kuivatus, ojien kunnostaminen, maanmuokkaus, lannoitus taikka kasvinsuojeluaineiden käyttö vaaranna pinta- tai pohjavesien ympäristötavoitteiden saavuttamista, heikennä vesimuodostuman tilaa tai aiheuta olennaista ravinne-, kiintoaine-, humus-, rauta- tai happamuuskuormitusta taikka tulva- tai kuivatushaittaa.

Tarkemmat kriteerit tulee antaa valtioneuvoston asetuksella. Kriteerien tulee olla yhdenmukaisia vesienhoidon ympäristötavoitteiden, metsätalouden vesiensuojeluohjeiden ja ajantasaisen tutkimustiedon kanssa.

6. Ojien kunnostaminen ja muu kuivatus on otettava nimenomaisesti huomioon

Metsitystuki ei saa muodostua välilliseksi tueksi sellaiselle kuivatukselle tai ojien kunnostamiselle, jonka vesiensuojelullisia vaikutuksia ei ole asianmukaisesti selvitetty.

Kun metsitys edellyttää ojien perkaamista, kunnostusojitusta tai muuta vedenpinnan alentamista, hakemukseen tulee liittää vesitalous- ja vesiensuojelusuunnitelma. Suunnitelmassa tulee esittää ainakin:

1. alueen nykyinen ojitus ja veden virtaussuunnat;
2. suunnitellut kuivatus- ja maanmuokkaustoimet;
3. vastaanottava vesistö ja sen tila;
4. arvio ravinne-, kiintoaine-, humus-, rauta- ja happamuuskuormituksesta;
5. tarvittavat vesiensuojelurakenteet;

6. toimenpiteiden ajoitus;
7. rakenteiden ylläpito- ja seurantavastuut.

Vesiensuojelutoimenpiteiden, kuten pintavalutuksen, laskeutusaltaiden, kosteikkojen, virtaamansäätörakenteiden ja riittävien suojavyöhykkeiden, kustannukset tulee hyväksyä metsitystuen korvattaviksi kustannuksiksi. Muutoin tukijärjestelmä voi kannustaa minimoimaan juuri ne toimet, jotka ovat vesistökuormituksen ehkäisemiseksi välttämättömiä.

Uusien ojien kaivamista metsitystuen toteuttamiseksi ei lähtökohtaisesti tule tukea. Metsitys tulee ensisijaisesti kohdistaa alueille, joilla metsän aikaansaaminen onnistuu ilman merkittävää lisäkuivatusta.

7. Pohjavedet, lannoitus ja happamat sulfaattimaat

Keskusliitto pitää perusteltuna esityksen lähtökohtaa, jonka mukaan pohjavesialueella sijaitsevaa kohdetta ei hyväksyttäisi, jos metsän kasvatusta edellyttää lannoitteiden tai kasvinsuojeluaineiden käyttöä.

Pohjavesien suojaa tulee kuitenkin vahvistaa siten, että arviointi koskee aineiden käytön lisäksi maanmuokkausta, kuivatusjärjestelyjä ja niiden vaikutuksia pohjaveden muodostumiseen, virtaussuuntiin ja laatuun.

Happamilla sulfaattimailla ojien syventäminen tai maanpinnan voimakas käsittely voi lisätä happamuuden ja metallien huuhtoutumisriskiä. Näillä alueilla metsitystuen myöntämisen tulee perustua erityiseen maaperä- ja vesistövaikutusten arviointiin. Jos haitallisia vaikutuksia ei voida riittävällä varmuudella ehkäistä, tukea ei tule myöntää.

8. Vesoittuneiden maatalousalueiden tukikelpoisuus

Keskusliitto ymmärtää tavoitteen sisällyttää tukeen sellaisia entisiä maatalousalueita, joiden vesoittuminen ei ole johtanut elinkelpoisen metsän syntymiseen.

Vesoittunutta aluetta ei kuitenkaan tule pitää automaattisesti ympäristöarvoiltaan vähäisenä. Pitkään viljelemättä ollut pelto voi kehittyä monimuotoiseksi niitty-, pensaikko- tai vaihettumisympäristöksi. Vesoittunut alue voi toimia myös vesistön suojavyöhykkeenä, tulvatasanteena tai valumavesien pidättäjänä.

Vesakon poistaminen, maanmuokkaus ja alueen kuivattaminen voivat muuttaa tällaisen kohteen hydrologiaa ja lisätä lyhyellä aikavälillä kuormitusta. Tämän vuoksi vesoittuneiden alueiden hyväksymisen tulee perustua tapauskohtaiseen luonto- ja vesitalousarviointiin. Luontainen sukkessio tai alueen säilyttäminen avoimen ja puustoisien ympäristön mosaiikkina voi joillakin kohteilla olla metsänviljelyä parempi ratkaisu.

9. Viranomaislausuntoa ei tule keventää vesitalouden osalta

Keskusliitto pitää perusteltuna, että Lupa- ja valvontaviraston sekä elinvoimakatuksen lausunnot säilyvät metsäkeskusta sitovina.

Lakiehdotuksen 13 §:n mukaan Lupa- ja valvontavirasto ottaisi tarvittaessa kantaa metsitettävän alueen vesitalouteen. Keskusliitto katsoo, että ilmaus ”tarvittaessa” jättää arviointivelvollisuuden liian tulkinnanvaraiseksi.

Lupa- ja valvontaviraston tulee ottaa vesitalouteen ja vesistövaikutuksiin kantaa aina, kun:

- alue on turvemaata tai entistä turvetuotantoaluetta;
- metsitys edellyttää ojien kunnostamista, kuivattamista tai lannoittamista;
- alue sijaitsee pohjavesialueella tai sen läheisyydessä;
- alueella esiintyy happamia sulfaattimaita;
- alue sijaitsee tulvariskialueella;
- vastaanottavan vesimuodostuman tila on hyvää huonompi;
- metsityksellä voi olla vaikutuksia ennallistamiseen tai uudelleen vettämiseen soveltuvaan alueeseen.

Hallinnollista menettelyä voidaan sujuvoittaa ennakokseulonnalla ja paikkatietoaineistoilla, mutta ympäristövaikutusten arvioinnin sisällöllisestä tasosta ei tule tinkiä. Hallinnollinen tehokkuus ei saa johtaa siihen, että vesiensuojelun kannalta olennaisia vaikutuksia jää arvioimatta.

10. Alueellisten vesiensuojeluyhdistysten osaaminen tulee ottaa käyttöön

Alueellisilla vesiensuojeluyhdistyksillä on pitkäaikainen kokemus vesistöjen tilan seurannasta, kuormituksen arvioinnista, valuma-alue suunnittelusta, kunnostushankkeista ja paikallisista olosuhteista. Tätä osaamista tulee hyödyntää metsitystukijärjestelmän toimeenpanossa.

Yhdistykset voivat tukea viranomaisia ja maanomistajia esimerkiksi:

- paikallisten vesistö- ja kuormitustietojen kokoamisessa;
- vastaanottavien vesistöjen tilan arvioinnissa;
- vesiensuojelurakenteiden suunnittelussa;
- valuma-aluekohtaisten yhteisvaikutusten tunnistamisessa;
- seurannan järjestämisessä;
- maanomistajien neuvonnassa;
- metsityksen, kosteikkojen ja ennallistamisen vaihtoehtojen vertailussa.

Viranomaisen lakisääteinen ratkaisu- ja valvontavastuu tulee kuitenkin säilyttää viranomaisella. Alueellisten toimijoiden tehtävänä olisi täydentää tietopohjaa ja vahvistaa käytännön toimeenpanoa.

ACWA LIFE -hankkeen yhteydessä on korostettu valuma-alueajattelun valtavirtaistamista, toimenpiteiden tietopohjaista kohdentamista sekä julkisen hallinnon, maanomistajien ja järjestökentän yhteistyötä. Metsitystukijärjestelmän toimeenpano tulee yhteensovittaa tämän työn kanssa, jotta eri rahoitus- ja ohjauskeinot eivät johda keskenään ristiriitaisiin maankäyttöratkaisuihin.

11. Seuranta ja avoin tieto

Esityksen mukaan lain toimivuutta ja vaikutuksia seurattaisiin virkatyönä ja tarvittaessa erillisillä selvityksillä. Keskusliitto pitää tätä liian yleisenä.

Seurannalle tulee laatia ennen tukijärjestelmän käynnistämistä valtakunnallinen suunnitelma. Seurannassa on tarkasteltava metsitetyn pinta-alan ja taimikon kehityksen lisäksi:

- toteutettujen kuivatus- ja maanmuokkaustoimien määrää;
- vesiensuojelurakenteiden toteutumista ja toimivuutta;
- vaikutuksia veden laatuun ja hydrologiaan;
- turve- ja kivennäismaiden eroja;
- vaikutuksia alapuolisten vesimuodostumien tilaan;
- metsityksen ja vettämisen kohdentumista;
- luonnon monimuotoisuusvaikutuksia;
- tukijärjestelmän ilmasto- ja vesistöhyötyjen pysyvyyttä.

Seurantatiedon tulee olla mahdollisimman avoimesti saatavilla ja yhdistettävissä muihin ympäristö-, maankäyttö- ja vesitaloustietoihin. Tietojen tulee palvella myös vesienhoidon suunnittelua, ennallistamisasetuksen toimeenpanoa ja tulevien tukijärjestelmien vaikuttavuuden arviointia.

Keskusliitto esittää lisäksi, että tukijärjestelmästä tehdään riippumaton väliarviointi viimeistään vuonna 2029. Arvioinnin perusteella tulee voida muuttaa kohdentamiskriteereitä, tukiehtoja ja vesiensuojeluvaatimuksia ennen mahdollisen jatkojärjestelmän valmistelua.

12. Keskusliiton keskeiset muutosehdotukset

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto esittää, että jatkovalmistelussa:

1. metsityksen tukikelpoisuuteen lisätään nimenomainen vaatimus pinta- ja pohjavesien tilan turvaamisesta;
2. turvemailla edellytetään metsityksen, vettämisen, kosteikon ja muun ennallistamisen vaihtoehtovertailua;
3. paksuturpeiset ja vettämiseen erityisen hyvin soveltuvat kohteet rajataan lähtökohtaisesti metsitystuen ulkopuolelle;
4. ojien kunnostamista tai muuta kuivatusta edellyttäviltä hankkeilta vaaditaan vesitalous- ja vesiensuojelusuunnitelma;
5. vesiensuojelurakenteiden kustannukset sisällytetään hyväksyttäviin kustannuksiin;
6. Lupa- ja valvontaviraston vesitalousarvioinnin soveltamisala määritellään nykyistä täsmällisemmin;
7. valuma-aluekohtaiset yhteisvaikutukset otetaan huomioon tukipäätöksissä;
8. alueellisten vesiensuojeluyhdistysten asiantuntemusta hyödynnetään toimeenpanossa ja seurannassa;
9. seurantatieto julkaistaan avoimena ja yhteentoimivana tietona;
10. tukijärjestelmä sovitetaan yhteen vesienhoitosuunnitelmien, ACWA LIFE -hankkeen ja kansallisen ennallistamissuunnitelman kanssa.

13. Lopuksi

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto kannattaa joutoalueiden kestävä jatkokäytön edistämistä ja metsitystukijärjestelmän uudelleen käyttöönottoa edellä esitetyin muutoksin.

Metsitystuen vaikuttavuus ei määräydy yksinomaan istutettujen puiden tai metsitettyjen hehtaarien perusteella. Ratkaisevaa on, kohdistuuko tuki alueille, joilla metsitys tuottaa pitkäaikaisia ilmasto- ja

luontohyötyjä ilman, että pinta- tai pohjavesien tila, valuma-alueiden vesitalous tai ennallistamistavoitteiden saavuttaminen vaarantuu.

Keskusliitto korostaa, että metsityksen, ennallistamisen, kosteikkojen ja muiden jatkokäyttömuotojen välillä on tehtävä tietoon perustuva kokonaisarviointi. Oikein toteutettuna tukijärjestelmä voi samanaikaisesti vahvistaa hiilinieluja, vähentää vesistökuormitusta, parantaa valuma-alueiden vedenhallintaa ja tukea luonnon monimuotoisuutta. Puutteellisesti kohdennettuna se voi sen sijaan lisätä kuivatus- ja huuhtoumariskejä sekä sulkea pois ympäristön kannalta parempia maankäyttövaihtoehtoja.

Suomen Vesiensuojelun Keskusliitto ry

Helsingissä 2.8.2026

Hannu Moilanen
Toiminnanjohtaja